

J u t e r n i c a.

Zbudi se mi trudno oko,
Zri u nebo se visoko;
Zora lepa, zora zlata
Že odpira svitla vrata!

Na visokih gor verhonce
Rujne žarke zлива sonce;
Veličastno se dviguje
Mileg' Boga oznanuje!

Iz pod gore u dolice
Bistre tekajo vodice;
Po kamencih se drobijo
Božjim glasom žuborijo!

Po germičih, po gošavah
Svitlo zlatih zelenjavah,
Truma ptičic žvergoleva
Dobrem Bogu hvalo speva!

Mi glasi iz berdine
Zlegajo se u doline;
Spevajo pastirci zali,
Da so s Bogom opet vstali!

Tako tudi serce moje
Bogu spevaj čute svoje:
Mili — blagi — jaki Bože
Vse oj vse se s teboj može!!

Orožen.

Svete ptice Slavjanov.

Med družimi živalmi so stari Slavjani posebno nekatere ptice v visokej časti imeli. Vzrok tega spoštovanja je mende v podobnosti ptice in človeške duše iskati. Kakor se ptice lahkega krila visoko pod nebo zaženo, se povzdiguje tudi naš duh na nevidljivih perutih do nebeških višav. Pobožni Slavjani so jeli taj to priliko častiti in posvečevati. Naj svetejše ptice so jim bile:

Kukavica

V verozakonu starih Slavjanov se pripoveduje, da se je naj višji Bog v omēnjeno ptico spreobrnul, da bi ljudem življenja namēn in konec razodel. Zato je bila naj veča pregrēha kukavico umoriti. Kdor je kaj tacega storil, je bil naravnost k smerti obsojen. Da imā ta ptica lastnost prorokovanja, še dan današnji marsikdo po praznej veri mēni in misli, da mu zna kukavica število let, katere bo še živel, oznaniti. Zatorej se o spomladi pazljivo posluša, kolikokrat bo kukavica prvič zapela in mu skoz to število zdravih let napovēdala. Jedna česko-slovenska pēsem poje:

Zakukaj kukačka

Z visokēho bučka:

Kelko mi rokov daš

Kym puojdem na sobaš.

Serbi imajo prav mične pravlice o kukavici; med drugim tudi pripovēdujejo, da je kukavica takole postala: Kukavica biaše (je bila) od začetka zala dēvojka. Imela je jedinega brata, kterega je čez vse ljubila. Vdero Turčini v drago domovino in vse, kar puško nosili more, se jim postavi v bran. Tudi brat omēnjene dēvojčice se vojšakom pridruži. Vendar osoda hoče, da mora na bojišču za dom in vero junaško svojo kerv preliti. Sestra to zvdeti se podā na brēg žuborečega potoka in meša svoje solze z bistro vodicō. Tu se tako dolgo plače in žalosti, da se

Bog nje vsmili ter jo v kukavico preměni. In še dandanašnji se čez lice Serbinke solzice vderó, če kukavico zasliši in če je popred dragega brata v vojski zgubila.

Tudi v maloruskih pesmah je kukavica ptič žalosti in bridkosti, in ruske pravlice še pristavijo, da je mlada dévojka po nekej vračarici (copernici) v kukavico preměnjena bila.

Lastavica.

Ta je Slavjanom od nekđaj posvečena ptica. Ni le sladka oznanica mile vigredi, temuč tudi ljubezni. V hramu svetlega Boga Rugevita so duhovniki lastavice celo nad podobo Boga gnezdice delati pustili. Tudi sedaj se vsakdo veseli, če ljubo ptičico pod svojo streho gnezditi vidi. Nobeden Slovenec ne bo te premile živalice razžalil; rad jej še kako dilico na kak tram pribije, da si ložej gnezda narejati zamore.

Sokoli.

Kralodvorski rokopis pripovêduje, da so se tim pticam lastni gaji redili. Zaboј v omenjeni zbirki svetega serda poln, da jim ptujec pravice krati in vêro predêdov zatira, takole poje:

i vihanie z haiev vse krahuje,
plašihu krahuje z lêsov.

Iz tega se vidi, da so sokole ali krahuje, kakor jih Zaboј zove, tudi u velikej česti imeli.

Golobice.

Bile so te milotice podoba človeške duše, ki je že svoje mervto prebivališče zapustila. Pomembna je tudi po pričj nekega starega pisatelja navada Dolgogradcev, ki takole pripovêda: Če kdo nenaravne smerti zamerje, mu zlahta na njegovo gomilo ranto zasadi, ki imá na zgornjem koncu iz lêsá zdêlano golobico. Ta se proti tistemu kraju oberne, kjer je njih prijatelj smert storil.

Gavrani.

Porfiri spričuje, da so gavrani podoba Svantevita bili. Svantevit je bil pa Slavjanom Bog prorokovanja. Tudi Apolonu je gavran posvečen. Zato se je tudi gavrana ta lastnost prijela. Naš pisatelj Murko v svojem slovarju pripovêduje, da med prostim ljudstvom pravlica živi, da je neki mož nekega gavrana imel, kateri mu je, kolikorkrat se je domu vernul, vsevêdoč vse zakrito in nerazodeto odkril in povêdal. Gavrani so bili poslanci Bogov, kakor jih v narodnih pêsмах pogosto najdemo. Lêpa navada Serbov, se med seboj pobratiti in posestriti, se je clo čez gavrane razširila, kakor nam neka pêsēm kaže, u ktorej zlahtnica dva gavrana svoja pobratima pozdravlja.

Današnje dni imamo Slovenci posebno lastavico, plisko in černjevko za ljubo. Bog prenesi, jim gnezda razdreti ali kako clo vmoriti ali vstreliti.

I. bukve iz Iliade.

(Dalje.)

Rekši tako ju odpošlje, silno povelje naročiv,
Nerada se podasta, ob bregu pušenoga morja,